

Dobra praktyka
w zakresie walidacji efektów uczenia się

Szkocja

**Kwalifikacja „Zarządzanie
gospodarowaniem odpadami: transport –
odpady niebezpieczne”**



Dobra praktyka w zakresie walidacji efektów uczenia się. Szkocja. Kwalifikacja „Zarządzanie działaniami związanymi z gospodarowaniem odpadami: transport – odpady niebezpieczne”

Na podstawie ekspertyzy autorstwa Scotta Crossetta

Redakcja:

Sylwia Walicka, Iwona Gmaj, dr Marcin Trepczyński, Monika Niewielska

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8

01-180 Warszawa

tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

Wzór cytowania:

Instytut Badań Edukacyjnych (2017). *Dobra praktyka w zakresie walidacji efektów uczenia się. Szkocja. Kwalifikacja „Zarządzanie działaniami związanymi z gospodarowaniem odpadami: transport – odpady niebezpieczne”*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2017

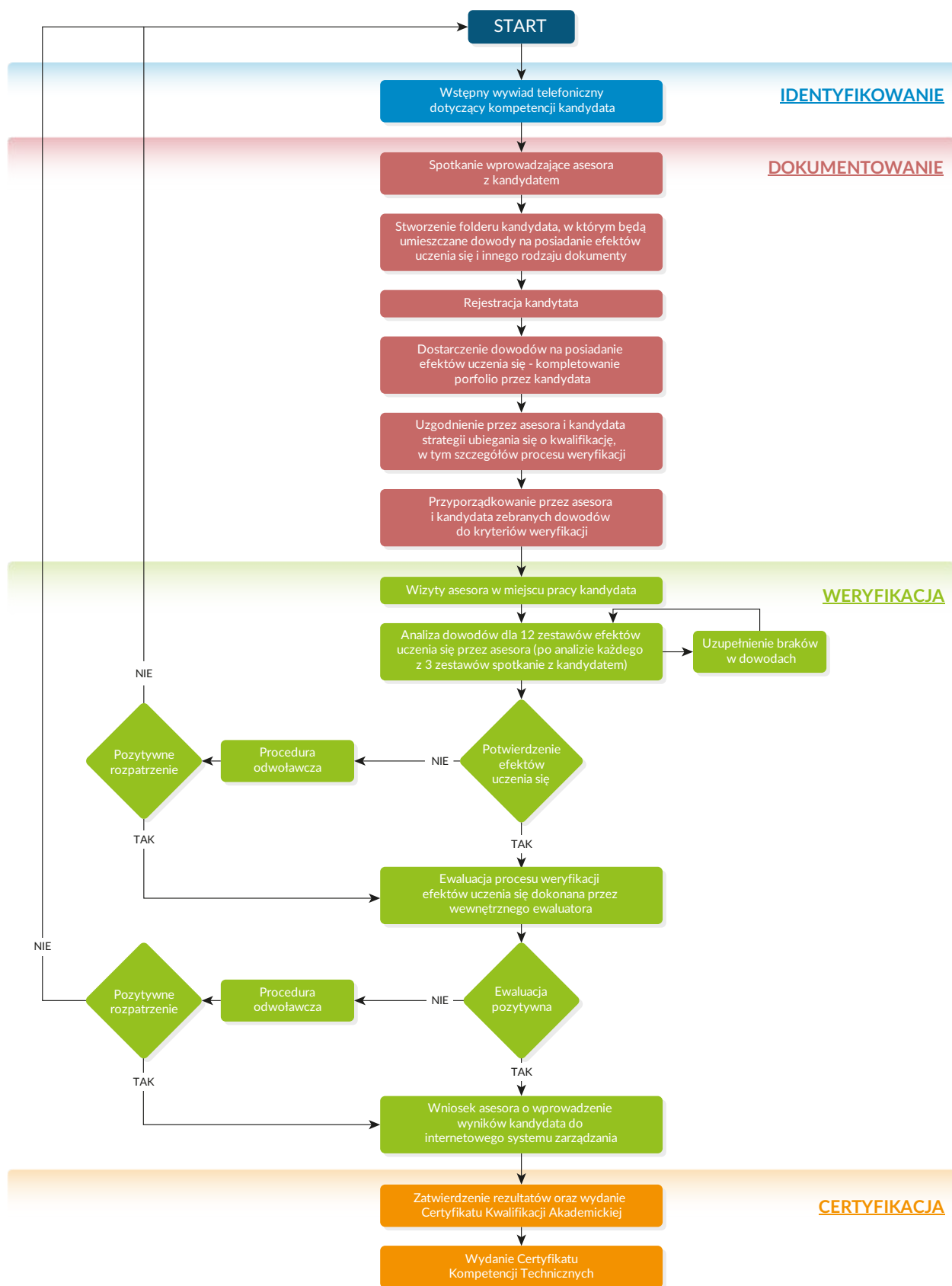
ISBN 978-83-66612-18-1

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu *Wspieranie realizacji I etapu wdrażania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji na poziomie administracji centralnej oraz instytucji nadających kwalifikacje i zapewniających jakość nadawania kwalifikacji*.

Egzemplarz bezpłatny

Spis treści

1. Kraj, nazwa instytucji	5
2. Strona internetowa instytucji	5
3. Nazwa kwalifikacji, której dotyczy dobra praktyka	5
4. Krótki opis procesu walidacji	5
5. Szczegółowy opis procesu walidacji	5
5.1. Identyfikowanie doświadczeń kandydata na podstawie rozmowy	5
5.2. Dokumentowanie doświadczeń kandydata	5
5.3. Weryfikacja doświadczeń kandydata	7
5.4. Certyfikowanie	7
6. Metody walidacji	8
7. Rezultaty walidacji	8
8. Zasoby kadrowe	9
9. Warunki organizacyjne i materialne	9
10. Zapewnienie jakości walidacji	10
10.1. Role osób zaangażowanych w przeprowadzanie walidacji	10
Rola asesora	10
Rola ewaluatora wewnętrznego	10
Rola ewaluatora zewnętrznego	10
10.2. Wsparcie kandydata	10
10.3. Polityka równych szans	11
10.4. Procedura odwoławcza	11
11. Finansowanie	12
12. Kontekst funkcjonowania dobrej praktyki	12
12.1. Wymagania prawne w zakresie gospodarowania odpadami w Wielkiej Brytanii i Szkocji	12
12.2. Kształcenie zawodowe w Szkocji	12
12.3. Instytucje nadające kwalifikacje w Szkocji	13
12.4. International Centre for the Environment Resource Management and Sustainability Limited (ICERMS)	13
Komentarze	14



1. Kraj, nazwa instytucji

- Szkocja
- International Centre for the Environment Resource Management and Sustainability Limited, ICERMS

2. Strona internetowa instytucji

<http://www.icerms.com>

3. Nazwa kwalifikacji, której dotyczy dobra praktyka

Zarządzanie gospodarowaniem odpadami: transport – odpady niebezpieczne (Managing Waste Operations: Transfer – Hazardous Waste)

7. poziom Szkockiej Ramy Kwalifikacji (ang. Scottish Credit and Qualifications Framework – SCQF)

5. poziom Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ang. European Qualifications Framework – EQF)

4. Krótki opis procesu walidacji

Komentarz

Walidacja dla kwalifikacji „Zarządzanie działaniami związanymi z gospodarowaniem odpadami: transport – odpady niebezpieczne” składa się z następujących czterech etapów:

- **identyfikowanie** doświadczeń kandydata na podstawie rozmowy,
- **dokumentowanie** doświadczeń kandydata (opracowanie portfolio),
- **weryfikacja** doświadczeń kandydata,
- **certyfikowanie**.

Kluczową rolę w walidacji pełni **asesor**, będący przedstawicielem instytucji przeprowadzającej walidację, który zapewnia kandydatowi wsparcie w trakcie całego procesu oraz weryfikuje posiadanie efektów uczenia się pogrupowanych w 12 zestawów.

Każdorazowo proces weryfikacji posiadania efektów uczenia się przez kandydata objęty jest ewaluacją wewnętrzną, a okresowo również ewaluacją zewnętrzną, przeprowadzaną przez Szkocki Urząd do spraw Kwalifikacji (SQA) oraz lokalne oddziały Rady ds. Szkolenia i Doradztwa w zakresie Gospodarowania Odpadami (WAMITAB) (więcej w pkt. 12.3).

5. Szczegółowy opis procesu walidacji

Komentarz

5.1. Identyfikowanie doświadczeń kandydata na podstawie rozmowy

Asesor przeprowadza **rozmowę telefoniczną** z potencjalnym kandydatem, aby określić jego kompetencje oraz wiedzę i doświadczenie odpowiednie dla danej kwalifikacji.

5.2. Dokumentowanie doświadczeń kandydata

Potencjalny kandydat, który zamierza uzyskać kwalifikację zawodową, powinien przedstawić w instytucji przeprowadzającej walidację następujące dokumenty dotyczące posiadanego doświadczenia:

- aktualne CV;
- oświadczenie dotyczące posiadanych kompetencji;
- wypełniony kwestionariusz wstępny dla kandydata.

ICERMS przydziela kandydatowi asesora, który będzie z nim współpracował w trakcie całego procesu walidacji

(do tego celu nie angażuje się osób prowadzących szkolenia ani mentorów).

Asesor umawia się z kandydatem na **spotkanie wprowadzające**. To ważny element procesu walidacji. Umożliwia to asesorowi:

- osobiste zapoznanie się z kandydatem;
- ocenę kandydatury danej osoby na podstawie przedłożonych przez nią dokumentów;
- ocenę adekwatności miejsca pracy kandydata pod kątem procesu weryfikacji zgodnie z listą kontrolną instytucji przeprowadzającej walidację;
- określenie możliwego zaangażowania pracodawcy kandydata w proces weryfikacji;
- zapoznanie kandydata z kwalifikacją, procesem jej nadawania, procedurami obowiązującymi w instytucji przeprowadzającej walidację, funkcjami osób zaangażowanych w walidację oraz z prawami i obowiązkami samego kandydata;
- przekazanie oraz wypełnienie dokumentacji instytucji przeprowadzającej walidację oraz dokumentacji SQA i WAMITAB, w tym:
 - formularza rejestracyjnego kandydata instytucji przeprowadzającej walidację,
 - instrukcji wyjaśniającej kandydatowi procedurę walidacji,
 - informacji na temat firmy lub zakładu pracy,
 - formularza rejestracyjnego kandydata WAMITAB;
- przekazanie kandydatowi *Przewodnika po kwalifikacji* zawierającego szczegółowy opis kwalifikacji;
- zaznajomienie kandydata z procedurą odwoławczą.

Dodatkowo kandydat **otrzymuje teczkę**, w której w trakcie procesu dokumentowania efektów uczenia się będzie umieszczał i przechowywał zgromadzone dowody i innego rodzaju dokumenty. Jest to rodzaj portfolio – kandydat uzupełnia je po zdobyciu kolejnych zestawów efektów uczenia się składających się na kwalifikację. W folderze Dropbox umieszcza się elektroniczną wersję portfolio kandydata. Zadaniem asesora jest sprawdzenie udostępnionych przez kandydata dokumentów i przekazanie mu informacji zwrotnej na ich temat drogą elektroniczną.

Portfolio jest podzielone na sekcje dotyczące:

- instytucji przeprowadzającej walidację / SQA / WAMITAB;
- informacji o kwalifikacji, które podzielone są na części poświęcone każdemu z 12 zestawów efektów uczenia się; kandydat umieszcza w nich dowody i odpowiedzi na ewentualne pytania asesora kierowane do poszczególnych fragmentów portfolio;
- raportu asesora;
- raportu ewaluatora wewnętrznego.

Po odbyciu spotkania wprowadzającego z asesorem kandydat jest **rejestrowany** w instytucji przeprowadzającej walidację oraz przez SQA i WAMITAB. W WAMITAB rejestracji dokonuje się na podstawie formularza zgłoszeniowego przesłanego e-mailem, a w SQA poprzez internetowy system zarządzania kandydatami (SQA Connect). Proces przeprowadzany jest przez koordynatora procesu walidacji z instytucji przeprowadzającej walidację, który jest jedyną osobą przeszkoloną i upoważnioną do używania tego systemu.

Od momentu założenia teczki kandydat **kompletuje dowody** na posiadanie efektów uczenia się.

Już na spotkaniu wprowadzającym lub podczas późniejszych rozmów kandydat i asesor uzgadniają **strategię** ubiegania się o kwalifikację, w tym szczegóły procesu weryfikacji. Ustalają m.in. liczbę wizyt asesora w miejscu pracy kandydata. Liczba ta jest dostosowywana do potrzeb kandydata; może zostać zmniejszona lub zwiększona w zależności od postępów kandydata w procesie ubiegania się o kwalifikację (należy zaznaczyć, że poza tymi wizytami asesor stale wspiera kandydata, pozostając z nim w kontakcie telefonicznym i mailowym).

Strategia obejmuje przede wszystkim plany dotyczące sposobu zdobycia każdego z 12 zestawów efektów uczenia się składających się na kwalifikację. Kandydat otrzymuje:

- plan weryfikacji zestawu nr 1;
- pytania i odpowiedzi dotyczące zestawu nr 1;
- wyciąg z *Przewodnika po kwalifikacji* zawierającego efekty uczenia, kryteria i metody weryfikacji dla zestawu nr 1.

Pytania i odpowiedzi zostały opracowane tak, żeby można było określić, czy kandydat ma odpowiedni poziom wiedzy, aby uzyskać efekty uczenia się składające się na dany zestaw.

Asesor wraz z kandydatem **przyporządkowuje** zebrane dowody do kryteriów weryfikacji. Podstawą do przeprowadzenia tej procedury jest wyciąg z *Przewodnika po kwalifikacji* dla zestawu nr 1.

5.3. Weryfikacja doświadczeń kandydata

Na etapie weryfikacji wdrażana jest opracowana wcześniej strategia ubiegania się o kwalifikację.

Asesor (zgodnie z ustalonym wcześniej planem) **odwiedza kandydata w jego miejscu pracy**.

Jednocześnie **analizuje dowody** kompletowane przez kandydata.

Na podstawie dowodów oraz wizyt w miejscu pracy asesor podejmuje **decyzję o potwierdzeniu efektów uczenia się** składających się na dany zestaw. Po potwierdzeniu zestawu nr 1 efektów uczenia się odbywa się spotkanie z asesorem dotyczące postępów kandydata. Następne spotkania tego rodzaju mają miejsce zazwyczaj po zdobyciu trzech kolejnych zestawów.

Gdy kandydat zdobędzie wszystkie 12 zestawów, umówiona zostaje ostatnia wizyta w miejscu pracy kandydata, podczas której asesor może wykonać następujące czynności:

- sfinalizować proces przygotowywania portfolio kandydata zawierające dowody na posiadanie efektów uczenia się składających się na wszystkie 12 zestawów;
- wyjaśnić wątpliwości, które pojawiły się podczas spotkań lub gromadzenia dowodów przedstawionych przez kandydata (na przykład: prośba o dodatkowe materiały);
- przeprowadzić w towarzystwie kandydata wizytację w miejscu jego pracy w celu upewnienia się, że dowody przedstawione w portfolio pokrywają się z zadaniami faktycznie wykonywanymi na miejscu;
- ostatecznie zatwierdzić portfolio w porozumieniu z kandydatem oraz wyjaśnić następny krok procesu walidacji.

Następnie asesor przygotowuje portfolio do prezentacji przed ewaluatorem wewnętrznym, który **poddaje ewaluacji** proces podejmowania decyzji dla 3 z 12 zestawów efektów uczenia się (w przypadku opisywanej kwalifikacji do dokonania ewaluacji wymagana jest 25-procentowa próba). Przygotowanie portfolio zajmuje asesorowi średnio jeden dzień. Ewaluacja wewnętrzna również trwa zazwyczaj jeden dzień, a raport ewaluatora wewnętrznego przekazywany jest asesorowi razem z portfolio.

Proces weryfikacji regulują dwa dokumenty opisujące szczegółowe wytyczne w tym zakresie:

- ogólne wytyczne dotyczące kwalifikacji zawodowych;
- szczegółowe wytyczne dotyczące kwalifikacji zawodowych w sektorze gospodarowania odpadami.

Jeśli proces weryfikacji i ewaluacji wewnętrznej przebiegł bez zastrzeżeń, asesor prosi koordynatora procesu walidacji o **wprowadzenie wyników** kandydata do internetowego systemu zarządzania kandydatami (na przykład SQA Connect).

5.4. Certyfikowanie

W odniesieniu do kwalifikacji w sektorze gospodarowania odpadami istnieje formalne porozumienie dotyczące potwierdzania efektów wcześniejszego uczenia się. Szczegółowe wytyczne zostały opracowane przez WAMITAB i przekazane wszystkim instytucjom przeprowadzającym walidację. Na podstawie warunków

tego porozumienia instytucja przeprowadzająca walidację uruchamia procedurę formalnego potwierdzenia efektów uczenia się osiągniętych przez kandydata, czyli certyfikowania. Jest to proces dwuetapowy.

Najpierw potwierdzane są efekty uczenia się z zakresu **kwalifikacji akademickiej** poprzez portal internetowy SQA Connect. w ciągu 2–3 tygodni kandydat otrzymuje od SQA certyfikat potwierdzający zdobycie kwalifikacji akademickiej oraz zestawienie osiągnięć.

W kolejnym kroku kandydat musi przesłać certyfikat i zestawienie osiągnięć do WAMITAB, który wyda kandydatowi certyfikat **kompetencji technicznych** w danej dziedzinie.

6. Metody walidacji

Komentarz

Kluczowymi dla omawianej kwalifikacji metodami walidacji są:

- wywiad,
- gromadzenie i analiza dowodów,
- obserwacja w miejscu pracy.

Na etapie **identyfikowania** kluczową metodą jest swobodny wywiad (zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi), który rozpoczyna się już w czasie rozmowy telefonicznej i kontynuowany jest na wstępnym spotkaniu.

Na etapie **dokumentowania**, obok wywiadu stosuje się głównie metodę gromadzenia dowodów mających udokumentować efekty uczenia się kandydata.

Z kolei w celu **weryfikacji** efektów uczenia się przypisanych do tej kwalifikacji stosuje się analizę zgromadzonych dowodów uzupełnioną o obserwację w miejscu pracy.

Wskazówki na temat metod weryfikacji stosowanych do oceny kandydata w zakresie kwalifikacji, o którą się ubiega, zawiera *Przewodnik po kwalifikacji*. W nowo opracowywanych kwalifikacjach na etapie weryfikacji rezygnuje się z gromadzenia dowodów w postaci dokumentów uzyskanych w miejscu pracy na rzecz wywiadu oraz obserwacji w miejscu pracy. ICERMS, w porozumieniu z kandydatami, nadal wykorzystuje dowody uzyskane w miejscu pracy w formie dokumentów lub fotografii, aby uzasadnić weryfikację dokonaną na podstawie wywiadu.

Należy pamiętać, że posiadanie efektów uczenia się można zweryfikować na podstawie wywiadu, jeśli odpowiedzi kandydata jasno wskazują, że ma on niezbędną wiedzę lub przynajmniej potrafi do niej dotrzeć, korzystając ze źródeł dostępnych w miejscu pracy lub w internecie. Jednak nie to jest dowód na osiągnięcie efektów uczenia się kandydata, a na jego umiejętność udzielania odpowiedzi na zadane pytania. Aby mieć pewność, że kandydat rzeczywiście osiągnął efekty uczenia się umożliwiające spełnienie kryteriów weryfikacji, instytucja przeprowadzająca walidację powinna wymagać od kandydata przedstawienia **dowodów z miejsca pracy potwierdzających jego bezpośrednie zaangażowanie** w realizację konkretnych zadań uwzględnionych w zestawie efektów uczenia się. Dowody te mogą przyjąć formę dokumentu, fotografii, nagrania wideo lub oświadczenia świadka.

Kandydat musi wypełnić oświadczenie, w którym potwierdza, że dowody zgromadzone w postaci dokumentów załączonych do portfolio są wytworami jego własnej pracy lub pracy wykonanej przez innych, ale pod kierunkiem kandydata.

7. Rezultaty walidacji

Komentarz

Możliwym rezultatem walidacji jest zdobycie:

- całej kwalifikacji,
- pojedynczego zestawu składającego się na kwalifikację,

- kilku zestawów składających się na kwalifikację.

8. Zasoby kadrowe

Komentarz

W ICERMS wyróżniono  pięć kluczowych funkcji w procesie walidacji:

- **Kierownik instytucji** przeprowadzającej walidację – zazwyczaj wybierany spośród starszych asesorów lub ewaluatorów wewnętrznych. Odpowiada on za zarządzanie instytucją przeprowadzającą walidację oraz przydzielanie asesorów i ewaluatorów wewnętrznych do kandydatów.
- **Asesor** – pracownik instytucji przeprowadzającej walidację, jego mianowanie podlega zatwierdzeniu przez SQA (na podstawie CV przesłanego do SQA). Większość asesorów to byli lub emerytowani menadżerowie z doświadczeniem w zarządzaniu działaniami związanymi z gospodarowaniem odpadami, posiadający dogłębną wiedzę na temat procedur branżowych oraz systemów kwalifikacji zawodowych. Podlegają systemowi ustawicznego doskonalenia zawodowego (*Continuing Professional Development*, CPD) i corocznie przekazują raport CPD do SQA. Raport ten zawiera szczegółowy rozkład osobogodzin spędzonych na pełnieniu funkcji asesora oraz dokładną liczbę weryfikowanych kandydatów. Asesor musi posiadać kwalifikację w zakresie weryfikacji kandydatów.
- **Ewaluator wewnętrzny** – pracownik instytucji przeprowadzającej walidację, jego mianowanie podlega podobnej procedurze jak mianowanie asesora. Większość ewaluatorów wewnętrznych to byli lub emerytowani menadżerowie z doświadczeniem w zarządzaniu działaniami związanymi z gospodarowaniem odpadami, posiadający dogłębną wiedzę na temat procedur branżowych oraz systemów kwalifikacji zawodowych. Ewaluatorzy wewnętrzni również podlegają systemowi CPD i corocznie przekazują raport CPD do SQA. Raport ten zawiera szczegółowy rozkład osobogodzin spędzonych na ewaluacji wewnętrznej oraz dokładną liczbę przeprowadzonych ewaluacji wewnętrznych. Ewaluator wewnętrzny musi posiadać kwalifikację w zakresie ewaluacji wewnętrznej. W małych ośrodkach często zdarza się, że asesory są również ewaluatorami wewnętrznymi i jest to akceptowalne pod warunkiem, że ta sama osoba nie jest asesorem i ewaluatorem wewnętrznym dla tego samego kandydata.
- **Koordynator procesu walidacji** – pracownik instytucji przeprowadzającej walidację pośredniczy w przekazywaniu informacji między instytucją a SQA. Nie ma szczególnych wymagań dotyczących umiejętności i kompetencji koordynatora, jednak przy pełnieniu tej funkcji ważne jest rozumienie systemu kwalifikacji zawodowych.
- **Ewaluator zewnętrzny** – zatrudniany przez SQA, zwykle jest to starszy specjalista ds. kwalifikacji zawodowych, wybierany z sektora odpowiedniego dla jego obowiązków w zakresie ewaluacji zewnętrznej. Ewaluator zewnętrzny jest odpowiedzialny za wizyty w instytucjach przeprowadzających walidację w ramach systemu zapewniania jakości SQA. Wyróżnia się trzy rodzaje wizyt:
 1. coroczna ewaluacja instytucji przeprowadzającej walidację;
 2. ewaluacja instytucji przeprowadzającej walidację powiązana z wnioskiem instytucji o możliwość nadawania nowych kwalifikacji;
 3. okresowa ewaluacja funkcjonowania systemu walidacji.

Ewaluacja zewnętrzna w małych ośrodkach takich jak ICERMS trwa nie dłużej niż jeden dzień roboczy. W przypadku pierwszego i trzeciego rodzaju wizyt raport z ewaluacji zewnętrznej jest przygotowywany na zakończenie wizyty i od razu udostępniany ewaluowanej instytucji w formie elektronicznej. W drugim przypadku raport jest przekazywany instytucji drogą e-mailową zwykle w ciągu tygodnia od wizyty.

9. Warunki organizacyjne i materialne

Komentarz

Zgodnie ze standardami SQA kandydaci nie mogą zdobyć 12 zestawów efektów uczenia się składających się na kwalifikację dotyczące gospodarowania odpadami w okresie krótszym niż trzy miesiące od rejestracji. Kandydaci zdobywają zwykle kwalifikację w ciągu **6–18 miesięcy** w zależności od tego, ile czasu poświęcają lub mogą poświęcić na to zadanie, co w dużej mierze wiąże się z ich zaangażowaniem w proces walidacji.

Aby zapewnić możliwość przeprowadzania walidacji, ICERMS zatrudnia trzech pracowników pełnoetatowych

oraz dwóch pracowników na część etatu. Dysponuje również warunkami technicznymi niezbędnymi do prowadzenia rozmów telefonicznych i korespondencji e-mailowej z kandydatami oraz rejestrowania kandydatów w systemie cyfrowym. Zapewnia również kandydatom dostęp do usługi Dropbox. ICERMS posiada własną stronę internetową, na której zawarte są informacje dotyczące samego ośrodka i prowadzonej w nim walidacji, a także profil na portalu LinkedIn.

10. Zapewnienie jakości walidacji

Komentarz

10.1. Role osób zaangażowanych w przeprowadzanie walidacji

Poniższą część należy czytać łącznie ze szczegółowym opisem funkcji przewidzianych w procesie walidacji, wymienionych w punkcie 9.

Rola asesora

Każdy asesor zatrudniony przez instytucję przeprowadzającą walidację jest przeszkolony w zakresie standardów przeprowadzania walidacji SQA. Dokładny przebieg walidacji zależy od potrzeb kandydata, ale zawsze uwzględnia następujące czynności:

- zapoznanie kandydata ze szczegółowymi informacjami na temat roli SQA, WAMITAB, instytucji przeprowadzającej walidację, asesora i ewentualnie osoby prowadzącej szkolenie w procesie walidacji, a także na temat przebiegu procedury odwoławczej;
- omówienie standardu kompetencji dla danej kwalifikacji;
- omówienie rodzajów dowodów na posiadanie efektów uczenia się, które umożliwią zdobycie kwalifikacji oraz sposobu tworzenia portfolio;
- wsparcie kandydata w przygotowaniu dokumentacji niezbędnej do zdobycia pierwszego zestawu efektów uczenia się składającego się na kwalifikację;
- przeprowadzenie weryfikacji efektów uczenia się składających się na zestawy, z częstotliwością uzgodnioną z kandydatem;
- odbycie pierwszej wizyty w miejscu pracy kandydata;
- uzgodnienie liczby przyszłych wizyt w miejscu pracy kandydata oraz nakładu pracy wymaganego od kandydata do zdobycia kwalifikacji.

Rola ewaluatora wewnętrznego

Instytucja przeprowadzająca walidację stosuje procedurę ewaluacji wewnętrznej, w ramach której poddawane są ocenie wybrane przypadki weryfikacji dokonywanych przez asesorów. Służy to zapewnieniu spójności procesu walidacji ze standardem SQA. Ewaluator wewnętrzny może być obecny podczas weryfikacji efektów uczenia się posiadanych przez kandydata, choć przedmiotem jego oceny jest wyłącznie praca asesora. Rola ewaluatora wewnętrznego została szczegółowo przedstawiona w przewodniku dla instytucji nadających kwalifikacje regulowane przez Ofqual (Office of the Qualifications and Examinations Regulator), czyli odpowiednik SQA funkcjonujący w Anglii.

Rola ewaluatora zewnętrznego

SQA i WAMITAB wyznaczają ewaluatorów zewnętrznych do sprawdzania pracy instytucji przeprowadzających walidację. Ewaluator zewnętrzny może być obecny podczas weryfikacji efektów uczenia się posiadanych przez kandydata, jednak przedmiotem jego oceny jest wyłącznie praca asesora. Ewaluatorzy zewnętrzni są odpowiedzialni za zgodność między sposobem funkcjonowania instytucji a wytycznymi SQA.

10.2. Wsparcie kandydata

W trakcie ewentualnej realizacji programu szkolenia oraz w trakcie przeprowadzania walidacji asesor jest do dyspozycji kandydata. Jeśli kandydat nie może skontaktować się z wyznaczonym asesorem, zaleca się

bezpośredni kontakt z instytucją przeprowadzającą walidację.

Podczas spotkania wprowadzającego kandydaci mają możliwość przedstawienia konkretnych potrzeb związanych z uczeniem się – są one włączane do strategii ubiegania się o kwalifikację przez kandydata.

10.3. Polityka równych szans

ICERMS prowadzi politykę równych szans. Na życzenie kandydata asesor może przekazać mu dokument opisujący zasady wdrażania tej polityki.

10.4. Procedura odwoławcza

Kandydat ma prawo złożenia odwołania od dotyczących go decyzji. Procedura odwoławcza instytucji przeprowadzających walidację jest omawiana podczas spotkania wprowadzającego, a dokument opisujący tę procedurę może zostać przekazany na życzenie kandydata.

Każdy kandydat biorący udział w procesie walidacji ma prawo do złożenia odwołania. Kandydaci muszą upewnić się, że wyczerpali procedury składania odwołań w danej instytucji przeprowadzającej walidację, zanim złożą odwołanie do WAMITAB.

Kandydaci wnoszący odwołanie mogą wskazać osobę lub współpracownika, który w miarę potrzeby będzie ich wspierał podczas procedury odwoławczej.

WAMITAB przestrzega procedur odwoławczych i procedur zgłaszania zastrzeżeń ustanowionych przez organy regulacyjne, w tym zasad poufności, zastrzegając sobie prawo do zmiany tej procedury zgodnie ze zmianami dokonywanymi przez organy regulacyjne w zakresie zasad odwołań i zgłaszania zastrzeżeń.

Aby odwołania były rozpatrywane w sposób sprawiedliwy i oparty wyłącznie na faktach, każde odwołanie jest nadzorowane przez członka personelu WAMITAB, który nie był bezpośrednio zaangażowany w proces walidacji. Ponadto na podstawie porozumienia między WAMITAB i innymi instytucjami nadającymi kwalifikacje, zostaje wyznaczona niezależna osoba, która bierze udział w procesie podejmowania decyzji dotyczącej odwołania.

Procedura rozpatrywania odwołań:

1. W pierwszej kolejności WAMITAB wyznacza skład panelu odwoławczego, w tym m.in. niezależnego obserwatora, który przez co najmniej siedem lat nie był członkiem komitetów instytucji nadającej kwalifikacje ani nie jest pracownikiem lub asesorem WAMITAB. Rolą niezależnego obserwatora podczas rozpatrywania odwołania jest przedstawienie bezstronnej opinii na temat procesu odwoławczego i podjętej decyzji.
2. WAMITAB rejestruje otrzymanie odwołania w dzienniku odwołań i potwierdza je w ciągu dwóch dni roboczych.
3. Kierownik ds. kwalifikacji sprawdza dokumenty, wybiera metody zbadania odwołania oraz planuje czas i dokładny przebieg procedury odwoławczej.
4. Do osoby składającej odwołanie zostaje wysłane pismo z informacją na temat podjętych działań i szacowanego czasu zakończenia procedury. Na tym etapie należy zadbać o zapewnienie poufności danych osób biorących lub mogących brać udział w procedurze odwoławczej.
5. Kierownik ds. kwalifikacji przeprowadza analizę zebranych informacji dotyczących danej sprawy, a następnie przygotowuje ich zestawienie wraz z wnioskami z analizy.
6. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich informacji, kierownik ds. kwalifikacji wydaje opinię i zapisuje ją w raporcie z analizy odwołania. Niezależny obserwator wydaje opinię, czy proces został przeprowadzony zgodnie z procedurą odwoławczą WAMITAB.
7. Pełny raport na temat rozpatrzenia sprawy odwoławczej zostaje niezwłocznie przekazany dyrektorowi naczelnemu WAMITAB.
8. Dyrektor naczelny decyduje o kolejnych działaniach, w stosownych przypadkach konsultując się z niezależnym obserwatorem, aby rozstrzygnąć odwołanie i przygotować pismo do osoby składającej odwołanie z informacją o jego wyniku.
9. W przypadku braku rozstrzygnięcia odwołania zostaje ono poddane niezależnemu przeglądowi, do którego powoływany jest kolejny niezależny obserwator. Przegląd nadzorowany jest przez niezależną instytucję nadającą kwalifikacje, z którą WAMITAB zawarł porozumienie dotyczące takich przypadków, precyzujące m.in.

zakres wsparcia osób wyznaczonych do zbadania sprawy. Osoba składająca odwołanie zostanie poinformowana na piśmie o decyzji o przekazaniu odwołania do niezależnego przeglądu.

10. Jeśli w wyniku odwołania niezbędna jest zmiana w procedurze WAMITAB, zostaje ona niezwłocznie wprowadzona i poddana przeglądowi po sześciu miesiącach, aby zapewnić jej pełne wdrożenie.
11. Badanie kończy się wpisem w dzienniku odwołań.
12. Dokumenty związane z odwołaniem są przechowywane przez trzy lata.

Uwaga: Po zbadaniu odwołania, które kwestionuje prawidłowość przeprowadzenia procesu walidacji również w przypadkach innych kandydatów, WAMITAB dokonuje przeglądu wszystkich powiązanych procedur i podejmuje odpowiednie działania mające na celu zabezpieczenie spójności i rzetelności nadawania kwalifikacji.

11. Finansowanie

Komentarz

Zdobywanie kwalifikacji w branży gospodarowania odpadami może zostać sfinansowane na jeden z czterech sposobów:

- samodzielnie – zdobycie całej kwalifikacji kosztuje około 2400 GBP;
- przez pracodawcę – jest to najczęstsza forma finansowania procesu walidacji dla omawianych kwalifikacji;
- z udziałem lokalnej firmy wspierającej przedsiębiorczość – agencje rządowe mogą wyrazić zgodę na sfinansowanie procesu walidacji dla omawianych kwalifikacji, ale tylko w 50%;
- przez rząd szkocki – rząd może zapewnić kandydatowi 50-procentowe dofinansowanie do maksymalnej kwoty 1200 GBP, aby ten mógł zdobyć wybraną kwalifikację zawodową.

Powyższe mechanizmy dotyczą wyłącznie finansowania kwalifikacji zawodowych w Szkocji.

12. Kontekst funkcjonowania dobrej praktyki

Komentarz

12.1. Wymagania prawne w zakresie gospodarowania odpadami w Wielkiej Brytanii i Szkocji

Szczegółowe wymagania prawne dotyczące gospodarowania odpadami w Wielkiej Brytanii są różne w każdym z czterech podmiotów administracyjno-ustrojowych wchodzących w jej skład (w Szkocji, Anglii, Walii i Irlandii Północnej). Gospodarowanie odpadami medycznymi podlega ogólnemu prawodawstwu i wytycznym dotyczącym gospodarowania odpadami, ale w stosownych przypadkach – prawodawstwu lub wytycznym dotyczącym odpadów niebezpiecznych przyjętym przez poszczególne podmioty administracyjno-ustrojowe.

Na mocy ogólnokrajowego prawodawstwa oraz regulacji dotyczących zezwoleń na gospodarowanie odpadami, zarządzający lub operator instalacji gospodarowania odpadami musi „wykazać swoje kompetencje” (*be able to demonstrate competence*). Zazwyczaj robi to poprzez uzyskanie odpowiedniej krajowej lub szkockiej kwalifikacji zawodowej w zakresie gospodarowania odpadami. Kandydat może ubiegać się o certyfikat kompetencji technicznej (Certificate of Technical Competence, COTC). Jest to najczęściej stosowana ścieżka, choć istnieją również inne sposoby na wykazanie kompetencji. Uzgodnienia dotyczące wykazywania kompetencji różnią się w każdym z czterech podmiotów administracyjno-ustrojowych, ale wspólnym warunkiem jest konieczność wykazania kompetencji przez osoby zarządzające działaniami związanymi z gospodarowaniem odpadami lub operatorów instalacji do gospodarowania odpadami.

W Szkocji obowiązują przepisy z 2003 roku dotyczące uzyskiwania licencji na gospodarowanie odpadami (The Waste Management Licensing Regulations Scotland, 2003), które zostały zaktualizowane w marcu 2011 roku. Dokonane zmiany wpłynęły na sposoby wykazywania kompetencji technicznych. Osoba posiadająca takie kompetencje nie jest już zobowiązana prawnie do posiadania certyfikatu kompetencji technicznej, ale certyfikat ten nadal pozostaje uznanym sposobem wykazywania kompetencji w Szkocji.

12.2. Kształcenie zawodowe w Szkocji

W Szkocji kształcenie zawodowe, inaczej kształcenie uzupełniające (*further education*), obejmuje osoby powyżej 16. roku życia, które po ukończeniu etapu edukacji obowiązkowej kontynuują naukę w college'ach w celu uzyskania kwalifikacji zawodowej. Krajowe priorytety dla kształcenia uzupełniającego i szkolnictwa wyższego zostały określone przez parlamenty Wielkiej Brytanii i Szkocji oraz zgromadzenia Walii i Irlandii Północnej. Opracowywanie, planowanie i wdrażanie polityki edukacyjnej, m.in. w zakresie kształcenia uzupełniającego, to obowiązki spoczywające na departamentach rządowych odpowiedzialnych za krajowe działy edukacji. W Szkocji odpowiedzialność za planowanie, finansowanie i zapewnianie jakości kształcenia uzupełniającego ponosi Szkocka Rada Finansująca (Scottish Funding Council, SFC) razem z Inspektorem Edukacji Jej Królewskiej Mości (Her Majesty's Inspectorate of Education, HMIE).

12.3. Instytucje nadające kwalifikacje w Szkocji

W Szkocji, podobnie jak w całej Wielkiej Brytanii, procesy kształcenia i nadawania kwalifikacji są rozłączne, choć mogą przebiegać w tej samej instytucji. Do tworzenia i nadawania kwalifikacji mogą być uprawnione m.in. podmioty prywatne, publiczne czy stowarzyszenia pracodawców. Muszą one wcześniej uzyskać akredytację od Szkockiego Urzędu do spraw Kwalifikacji (Scottish Qualifications Authority, SQA). Do największych podmiotów nadających kwalifikację należy sam SQA, podmioty niepaństwowe działające na terenie całej Wielkiej Brytanii (np. City&Guilds czy Pearson) oraz szkockie szkoły wyższe.

SQA jako instytucja, która jednocześnie nadaje kwalifikacje, akredytuje inne instytucje nadające kwalifikacje, odpowiada za standardy nadawania kwalifikacji i ma prawo do włączania kwalifikacji do Szkockiej Ramy Kwalifikacji, w dużej mierze jest organem samoregulującym się pod względem ustanawiania, utrzymywania i monitorowania wdrażanych standardów. Funkcjonują w niej trzy zespoły doradcze, które odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu standardów kwalifikacji:

- Rada zarządzająca (SQA's Board of Management);
- Rada doradcza (SQA's Advisory Council);
- Komitet ds. kwalifikacji (SQA's Qualifications Committee).

Zgodnie z krajową ustawą w sprawie nadawania kwalifikacji z 2002 roku (Scottish Qualifications Act, 2002), ostateczną odpowiedzialność za kontrolę procedur funkcjonujących w SQA ponoszą szkoccy ministrowie.

W zakresie gospodarowania odpadami, głównymi instytucjami nadającymi kwalifikacje są SQA oraz lokalne oddziały Rady ds. Szkolenia i Doradztwa w zakresie Gospodarowania Odpadami (Waste Management Industry Training and Advisory Board, WAMITAB). Inne znaczące instytucje nadające kwalifikacje, które obejmują wiele kwalifikacji związanych z ochroną środowiska, to Award Scheme Development and Accreditation Network (ASDAN), EDI plc. oraz NCFE.

Certyfikaty związane z gospodarowaniem odpadami mogą być również przyznawane po ukończeniu zatwierdzonego programu szkoleniowego prowadzonego na przykład przez organizację branżową. Do takich organizacji należy m.in. Chartered Institution of Wastes Management (CIWM). Inną organizacją, która prowadzi wybrane kursy szkoleniowe (także online) w zakresie niektórych obszarów związanych ze środowiskiem i odpadami, jest Chartered Institution of Water and Environmental Management (CIWEM).

12.4. International Centre for the Environment Resource Management and Sustainability Limited (ICERMS)

ICERMS to krajowy ośrodek szkolenia zawodowego w zakresie kwalifikacji dla sektora gospodarowania odpadami i środowiska, zarejestrowany we wszystkich krajowych władzach odpowiedzialnych za szkolenie i nadawanie kwalifikacji w tym sektorze. Członkowie personelu należą do Chartered Institution of Waste Management oraz do Society of the Environment.

Instytucja ta działa w ramach systemów zapewniania jakości SQA i WAMITAB. Każdego roku ICERMS przyjmuje wizyty zewnętrznych ewaluatorów z SQA i WAMITAB, a okresowo podlega ewaluacji weryfikującej funkcjonowanie systemu ze strony SQA.

Komentarze

[Krótki opis procesu walidacji]

W polskim systemie egzamin przeprowadza się w formie testu pisemnego składającego się z 40 pytań; test opracowuje i jego wyniki ocenia komisja egzaminacyjna. Jest to jedyna obecnie możliwa forma potwierdzenia kwalifikacji gospodarowanie odpadami. Egzamin przeprowadzany jest oddzielnie dla każdego z zakresów gospodarowania odpadami: termiczne przekształcanie odpadów; składowanie odpadów; prowadzenie obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych. Osoba ubiegająca się o potwierdzenie kwalifikacji powinna złożyć w wybranym urzędzie marszałkowskim wniosek o przeprowadzenie egzaminu w zakresie gospodarowania odpadami (wniosek powinien zawierać imię i nazwisko wnioskodawcy, datę i miejsce urodzenia oraz miejsce zamieszkania także zakres kwalifikacji, o jakie ubiega się wnioskodawca). Do wniosku należy dołączyć dowód uiszczenia opłaty za przeprowadzenie egzaminu w zakresie gospodarowania odpadami. Inaczej niż w systemie szkockim, w Polsce kandydat nie przedstawia dokumentacji potwierdzającej swoje doświadczenie w sektorze gospodarowania odpadami, przedstawia jedynie swoje dane osobowe oraz dowód opłaty za egzamin wraz z wskazaniem zakresu kwalifikacji, o jakie się ubiega. Urząd Marszałkowski informuje osoby, które złożyły wniosek o przeprowadzenie egzaminu o terminie i miejscu nie później niż na 30 dni przed datą egzaminu. Egzamin przeprowadza się raz na kwartał, o ile został złożony co najmniej jeden wniosek o jego przeprowadzenie. Polskie instytucje certyfikujące, opisując proces walidacji nowej kwalifikacji rynkowej, mogą inspirować się zaleceniami europejskimi, w tym Zaleceniem Rady z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie walidacji uczenia się pozaformalnego i nieformalnego (2012/C 398/01) i zaproponować odmienny sposób walidacji od obecnie obowiązującego w przypadku kwalifikacji regulowanej. Warto uwzględnić specyfikę kandydatów z grup defaworyzowanych, osoby bezrobotne, zagrożone bezrobociem. Ze względu na szczególne potrzeby oraz sytuację wyżej wskazanych osób na rynku pracy, polskie instytucje certyfikujące mogą uwzględnić w procesie walidacji kwalifikacji rynkowej element doradztwa. Warto, aby polskie instytucje certyfikujące, projektując proces walidacji kwalifikacji sektora gospodarki odpadami, myślały o rozwiązaniach, które umożliwią jak najszerszej grupie osób zainteresowanych przystąpienie do sprawdzenia i potwierdzenia uzyskanych efektów uczenia się. Inspirujące dla polskiej instytucji certyfikującej mogą być rozwiązania szkockie, gdzie proces walidacji w dużej mierze opowiada zaleceniom i standardom europejskim. Składa się na nią: rozmowa telefoniczna z potencjalnym kandydatem w celu identyfikacji jego doświadczeń, przesłanie przez kandydata CV, kwestionariusza oraz oświadczenia dotyczącego kompetencji, spotkanie wprowadzające w proces walidacji, podczas którego asesor w obecności kandydata weryfikuje zawartość przedstawionych przez niego dokumentów, podjęcie decyzji przez instytucję certyfikującą o akceptacji kandydata do walidacji i przydzielenie mu osobistego asesora formalnej weryfikacji doświadczeń i certyfikacji. w Polsce w każdym województwie przygotowywany jest odrębny zestaw pytań egzaminacyjnych obejmujący: znajomość regulacji prawnych z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami, znajomość wymagań technologicznych oraz najnowszych dostępnych technik odpowiednio dla termicznego przekształcania odpadów, składowania odpadów albo prowadzenia obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, w tym wiedzę dotyczącą funkcjonowania i właściwej eksploatacji urządzeń technicznych stanowiących wyposażenie danej instalacji. Szczegółowy zakres merytoryczny pytań określony jest w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie stwierdzania kwalifikacji w zakresie gospodarowania odpadami (2013). w związku z dużym zróżnicowaniem profili edukacyjno-zawodowych kandydatów/osób zainteresowanych (wśród nich są osoby powracające na rynek po długiej przerwie, długotrwale bezrobotne, a także te, które zakończyły edukację formalną na bardzo wczesnym etapie), polskie instytucje certyfikujące powinny rozważyć wprowadzenie doradztwa przed i podczas walidacji. Warto zwrócić szczególną uwagę na aspekt informacyjny doradztwa przed procesem walidacji w prezentowanej szkockiej praktyce. Każdy kandydat otrzymuje przewodnik informujący go o kwalifikacji, o procesie walidacji oraz o możliwości odwołania się od jej wyniku. Doradztwo przed i w trakcie procesu walidacji może być bardzo ważne w przypadku polskich instytucji certyfikujących, które wprowadzają do systemu nową kwalifikację rynkową. Włączenie doradztwa przed i w trakcie walidacji może również pomóc wyeliminować osoby przypadkowe, które, będąc potencjalnie niezadowolonymi klientami, mogą powodować negatywne skutki dla wizerunku instytucji certyfikującej. Warto zwrócić uwagę na użycie przez szkocką instytucję narzędzia Dropbox, które pozwala na bardziej przejrzystą komunikację z kandydatem oraz nie generuje dużych kosztów. w szkockim systemie, poza rzeczywistymi spotkaniami asesora z kandydatem, wykorzystywana jest również komunikacja telefoniczna i poczta elektroniczna, co zmniejsza koszty doradztwa ze strony instytucji certyfikującej, zapewniając jednocześnie stały kontakt z kandydatem.

[Szczegółowy opis etapów walidacji]

W polskim systemie, po złożonym przez kandydatów egzaminie, przewodniczący komisji egzaminacyjnej przedkłada

protokół zawierający procentowy wynik egzaminu każdego kandydata właściwemu marszałkowi województwa. Zobowiązany jest zrobić to niezwłocznie, nie później niż w ciągu 30 dni od dnia egzaminu.. Wynik pozytywny egzaminu kandydat uzyskuje po udzieleniu co najmniej 75% prawidłowych odpowiedzi. Kandydat informowany jest o wyniku złożonego egzaminu niezwłocznie, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia przedłożenia protokołu przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej. Obsługę administracyjną związaną z przeprowadzeniem egzaminu prowadzi marszałek województwa. w razie uzasadnionej niemożności przystąpienia przez kandydata do egzaminu w wyznaczonym terminie, wyznacza się na jego wniosek nowy termin. Podmioty sektora gospodarowania odpadami mogą rozważyć i poddać dyskusji branżowej, czy forma testu jednokrotnego wyboru (zadania zamknięte) jest optymalna dla sprawdzenia wiedzy i kompetencji osób zdających egzamin. Inspirujące dla polskiej branży mogą być rozwiązania szkockie, szczególnie walidacja, składająca się z czterech odrębnych etapów: (1) identyfikacji doświadczeń kandydata poprzez rozmowę, (2) przedstawienia przez kandydata dowodów na posiadanie efektów uczenia się, (3) formalnej weryfikacji doświadczeń kandydata, (4) certyfikowania, czyli nadania części lub całości kwalifikacji. Warto zwrócić uwagę, że w Szkocji asesor oraz kandydat układają z góry plany oceny dla każdego realizowanego zestawu efektów uczenia się dla tej kwalifikacji, uzgadniają wspólnie zadania dla kandydata i dowody, które powinien przedstawić. Stosowanie przez polskie instytucje certyfikujące europejskich standardów i zaleceń dotyczących organizacji procesu walidacji może skutkować nie tylko podniesieniem renomy i prestiżu instytucji certyfikującej (co może także wpłynąć na pozycję finansową instytucji), ale również zwiększeniem produktywności i innowacyjności w danym sektorze gospodarki. Transparentny i wiarygodny proces walidacji będzie wspierać nie tylko pracodawców, poprzez zatrudnianie osób o właściwych kwalifikacjach wykonujących swoją pracę na odpowiednim poziomie, ale również pracowników, wzmacniając ich pozycję na rynku pracy.

[Opis metod identyfikowania, dokumentowania i weryfikacji efektów uczenia się]

Warto pamiętać, że dostosowanie przebiegu walidacji, metod i warunków do specyfiki sektora gospodarowania odpadami będzie miało duży wpływ na jakość całego procesu walidacji. Polski podmiot certyfikujący nie powinien więc kopiować metod stosowanych w innych sektorach lub za granicą, jeśli nie odpowiadają one realiom polskiego sektora gospodarowania odpadami. Wiele z metod szkockich wydaje się możliwych do zastosowania w Polsce: - rozmowa i spotkania z kandydatem (zamiast spotkania można wykorzystać możliwości rozmowy video online za pomocą komunikatorów internetowych, co może znacznie zmniejszyć koszty w przypadku dużej odległości miejsca zamieszkania od siedziby instytucji certyfikującej); - etap identyfikowania, przesłanie przez kandydata dokumentu, fotografii lub video z miejsca pracy, video z oświadczeniem kolegi lub przełożonego z miejsca pracy; - etap dokumentowania, wizyta asesora w miejscu pracy kandydata oraz analiza dowodów na etapie weryfikacji.

[Rezultaty procesu walidacji]

Po zakończeniu egzaminu wynikiem pozytywnym kandydat może ubiegać się o wydanie świadectwa stwierdzającego kwalifikację w zakresie gospodarowania odpadami. Świadectwo wydaje marszałek województwa. Za wydanie świadectwa pobiera się opłatę w wysokości 1% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za ostatni kwartał, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. w przypadku uzyskania negatywnego wyniku z egzaminu w zakresie gospodarowania odpadami, kandydat może ponownie przystąpić do egzaminu, nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia przeprowadzenia egzaminu, z którego uzyskał wynik negatywny. Polskie prawo nie przewiduje procedury odwoławczej w przypadku uzyskania negatywnego wyniku egzaminu. w inny sposób kwestia ta została rozwiązana w Szkocji, gdzie przewidziana została procedura odwoławcza od rezultatów procesu walidacji. Zauważyć należy, że w Szkocji instytucja gwarantująca możliwość odwołania, organizacja WAMITAB, ma status prawny charity, czyli organizacji charytatywnej, pozarządowej, podczas gdy w Polsce obsługę administracyjną związaną z przeprowadzeniem egzaminu prowadzi marszałek województwa, czyli organ samorządu terytorialnego. Gdyby w Polsce wprowadzona została procedura odwoławcza kwalifikacji uregulowanej, musiałaby ona prawdopodobnie podlegać przepisom prawa i postępowania administracyjnego. Brak procedury odwoławczej w przypadku kwalifikacji regulowanej stwarza szansę wprowadzenia jej przez instytucje certyfikujące kwalifikacje rynkowe. Kandydaci mogą być bardziej zainteresowani procesem walidacji, który uwzględnia ich prawo do odwołania się od decyzji, z którą się nie zgadzają. Wydaje się to szczególnie ważne w przypadku kwalifikacji rynkowej, gdzie kandydat jest klientem instytucji certyfikującej, w związku z czym naturalne jest, aby miał prawo odwołania się od decyzji, szczególnie w przypadku, gdy instytucja certyfikująca nie wypełnia któregoś z ustaleń dotyczących procesu walidacji. Możliwość odwołania się od decyzji wzmacnia również wiarygodność instytucji certyfikującej jako nastawionej na rozwój kandydata i funkcjonującej w sposób transparentny.

Polskie prawo nie określa, na jaki okres wydawane jest świadectwo, domniemywać można, że na czas nieokreślony. Biorąc pod uwagę zmieniający się stan prawny oraz stan wiedzy i kompetencji sektora gospodarowania odpadami, polskie instytucje certyfikujące kwalifikacje rynkowe mogą rozważyć, czy świadectwo potwierdzające kwalifikacje nie powinno być wydawane na określony czas, co zapewni obowiązek aktualizacji wiedzy i kompetencji personelu zarządzającego w sektorze gospodarki odpadami. Brak jest informacji, czy szkocki certyfikat wydawany jest na czas określony.

W Polsce w przypadku analogicznej kwalifikacji powołuje się pięcioosobową komisję egzaminacyjną. Jej członków wybiera się spośród osób zatrudnionych w administracji publicznej, szkołach wyższych, instytutach badawczych lub prowadzących działalność w zakresie termicznego przekształcania odpadów, składowania odpadów, w tym prowadzenia obiektu unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, zajmujących się zawodowo tematyką związaną z gospodarką odpadami i posiadających co najmniej 5-letnie doświadczenie zawodowe w obszarze gospodarki odpadami. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi: 1) przewodniczący; 2) sekretarz; 3) pozostali członkowie. Przewodniczącego i sekretarza komisji egzaminacyjnej wybiera marszałek województwa spośród jej członków. Warto rozważyć, czy sposób wyboru przewodniczącego komisji, osoby o głosie decydującym w pracach komisji, powinien być poprzedzony opinią lub wskazaniem kandydatury przez organizacje branżowe. Inspirację stanowią również rozwiązania szkockie, szczególnie opisy stanowiska asesora oraz ewaluatora zewnętrznego. Z pewnością w polskim systemie jest dużo osób, których wiedza i doświadczenie mogłyby stanowić wsparcie w procesie walidacji. Obecnie osoby wchodzące w skład komisji egzaminacyjnej mają ustawowy obowiązek spełniania określonych kryteriów, w tym posiadania odpowiedniego doświadczenia zawodowego. Osoby te nie mają jednak realnego kontaktu z kandydatem przystępującym do egzaminu, nie są w stanie zweryfikować jego praktycznych umiejętności, a jedynie fragment wiedzy. Warto, żeby środowiska gospodarki odpadami, w kontekście możliwości stwarzanych przez ustawę o ZSK, rozpatrzyły możliwość zmiany zakresu obowiązków oraz roli członków komisji egzaminacyjnej w procesie przygotowywania i przeprowadzania egzaminu. Polskie instytucje certyfikujące w procesie projektowania procesu walidacji dla nowej kwalifikacji mogą wziąć pod uwagę szkockie rozwiązania w zakresie osób zaangażowanych w proces walidacji oraz ich kompetencje. Jest to jednak zestaw osób i zadań właściwy dla konkretnej szkockiej instytucji i nie musi odpowiadać procesowi walidacji zaprojektowanemu przez polską instytucję dla specyficznej kwalifikacji rynkowej. Warto zauważyć, że Szkoci, poza osobami zaangażowanymi bezpośrednio w proces walidacji, wprowadzili również stanowiska wspierające cały proces i przydzielanie kandydatów do asesorów oraz stanowisko kierownika ośrodka, którym jest zazwyczaj starszy asesor lub ewaluator zewnętrzny. W przypadku kwalifikacji rynkowej, która jest nowa na rynku polskim, instytucja certyfikująca może napotkać trudności w znalezieniu osoby, która może pełnić taką rolę. Rozwiązaniem w takiej sytuacji może być skorzystanie ze wsparcia ośrodka zagranicznego, który oferuje daną kwalifikację od dłuższego czasu i jest w stanie poprzez swoich starszych asesorów wspomóc nowo powstałą zagraniczną instytucję. Stanowiskiem, na które warto zwrócić szczególną uwagę, czytając o szkockiej instytucji certyfikującej, jest ewaluator zewnętrzny. W polskim systemie jego funkcję można porównać do zewnętrznego zapewniania jakości walidacji i certyfikacji, które reguluje w art. 50 i następnych ustawa o ZSK. Opracowanie „Walidacja – nowe możliwości zdobywania kwalifikacji” (rozdział 3.3. Osoby przeprowadzające walidację) określa profile kompetencyjne zarówno doradcy walidacyjnego, jak i asesora walidacyjnego, które mogą być pomocne polskiej instytucji certyfikującej w procesie określania wymagań czy opisu stanowiska pracy asesora i doradcy walidacyjnego.

[Zasoby organizacyjne i materialne]

ICERMS zatrudnia trzech pracowników pełnoetatowych oraz dwóch pracowników na część etatu.

Obecnie wynagrodzenie członków komisji egzaminacyjnej za przeprowadzenie egzaminu, za każdą osobę składającą egzamin w zakresie gospodarowania odpadami, wynosi odpowiednio: przewodniczący – 2,5% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, sekretarz – 2,4% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym, pozostali członkowie – po 2,3% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym.

[Zasoby organizacyjne i materialne]

Dysponuje również warunkami technicznymi niezbędnymi do prowadzenia rozmów telefonicznych i kores...

Instytucje certyfikujące, które opracowują nowe metody walidacji, mogą zwrócić uwagę na szkockie rozwiązanie. Wizyty w miejscu pracy kandydata nie wymagają zakupu przez instytucję certyfikującą specjalnego sprzętu, przez co nie obciążają finansowo instytucji certyfikującej w związku z utrzymaniem i konserwacją sprzętów używanych w procesie walidacji. Podobnie na etapie identyfikacji doświadczeń, szkocka metoda rozmowy telefonicznej z kandydatem wydaje się rozwiązaniem niewymagającym dużych kosztów ze strony instytucji certyfikującej. Wykorzystanie wzorców szkockich wiązać się będzie jednocześnie z obowiązkiem stworzenia przez instytucję certyfikującą bazy asesorów pracujących dla danej instytucji i odpowiedniego przygotowania ich do tej funkcji (można wykorzystać zasoby ludzkie posiadane już przez instytucję certyfikującą).

[Zapewnianie jakości walidacji]

Szkocka dobra praktyka wskazuje m.in. na obecność asesora w procesie walidacji jako metodę zapewniania jakości walidacji. W polskim systemie brak asesora (w szkockim rozumieniu tego słowa). Obsługujący administrację procesów egzaminowania i wydawania świadectw pracownicy urzędów marszałkowskich zapewniają jakość walidacji, gwarantując bezstronne i rzetelne procedowanie spraw kandydatów. Polskie instytucje certyfikujące mogą wykorzystać przy projektowaniu procesu walidacji kwalifikacji sektora gospodarki odpadami dobre praktyki szkockiej instytucji. Warto zwrócić szczególną uwagę na rozwiązania niefunkcjonujące w ramach walidacji polskiej kwalifikacji regulowanej, takie jak: procedura odwołania, wsparcie kandydata ze strony asesora walidacyjnego i osobisty kontakt wspierany komunikacją elektroniczną. Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji obliguje polskie instytucje certyfikujące do opracowania i stosowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości, składającego się w szczególności z: - rozwiązań zapewniających rozdzielenie procesów kształcenia i szkolenia od walidacji; - stałego monitorowania i bieżącej oceny walidacji i certyfikowania; - ewaluacji wewnętrznej walidacji i certyfikowania (art. 63 ustawy). Polskie rozporządzenie nie przewiduje obowiązku zapewnienia przez urzędy marszałkowskie specjalnych warunków lub alternatywnych form walidacji dla kandydatów ze specjalnymi potrzebami. Instytucje certyfikujące sektora gospodarki odpadami mogą, w odniesieniu do aktualnie zgłaszanych do ZSK kwalifikacji, uwzględnić specyfikę walidacji kandydatów ze specjalnymi potrzebami. Umożliwienie walidacji typu tailor-made, uwzględniającej specjalne potrzeby kandydatów będzie nie tylko stworzeniem równych szans wszystkim kandydatom, ale może wpłynąć również na wizerunek i pozycję instytucji certyfikującej na rynku.

[Finansowanie]

Zdobywanie kwalifikacji w branży gospodarowania odpadami może zostać sfinansowane na jeden z czte...

Za przeprowadzenie egzaminu w zakresie gospodarowania odpadami kandydat wnosi opłatę w wysokości 34% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za ostatni kwartał, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” i wynosi ok. 1 000 zł. w przypadku pozytywnego wyniku egzaminu wnosi się dodatkową opłatę za wydanie świadectwa w wysokości 1% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw za ostatni kwartał. Polskie instytucje certyfikujące mogą rozważyć możliwość wprowadzenia modelu współfinansowania procesu walidacji kandydata przez pracodawcę, w ramach rozwoju zawodowego pracownika. Pracodawca mógłby zyskać większe uznanie jako instytucja dbająca o rozwój kwalifikacji pracownika. Rozważyć można również model współfinansowania procesu walidacji przy pomocy środków z Urzędów Pracy. Organizacje zrzeszające instytucje certyfikujące lub pracodawców i pracowników sektora gospodarki odpadami mogą również podjąć działania na poziomie rządowym w celu uzyskania form finansowego wsparcia dla pracowników/kandydatów, którzy chcą przystąpić do procesu walidacji kwalifikacji.

[Kontekst funkcjonowania dobrej praktyki]

Kontekst, w którym walidowane są kwalifikacje w Polsce i Szkocji, różni się ze względu na odmienne systemy edukacji, kwalifikacji oraz odrębne rozwiązania prawne regulujące funkcjonowanie tych systemów. Obecnie w Polsce jedynym podmiotem nadającym kwalifikacje z zakresu zbierania, składowania, przetwarzania odpadów, zarządzania spalarnią, współspalarnią czy składowiskiem odpadów jest marszałek województwa, organ administracji publicznej, który zgodnie z polskim ustawodawstwem nie podlega systemowi zapewniania jakości w zakresie nadawania kwalifikacji, tak jak ma to miejsce w Szkocji. w świetle Ustawy o ZSK, kwalifikacje te mają zatem status tzw. kwalifikacji uregulowanych, czyli kwalifikacji ustanowionych odrębnymi przepisami, których nadawanie odbywa się na zasadach określonych w tych przepisach prawa. Pomimo odrębności systemów, wskazać można również na podobieństwa, m.in. ustawowy

obowiązek posiadania przez osobę zarządzającą w sektorze gospodarowania odpadami odpowiednich kwalifikacji, określonych w prawie krajowym. Podobnie jak w Szkocji, na polskim rynku funkcjonuje także wiele podmiotów oferujących szkolenia w zakresie gospodarki odpadami. Choć w przypadku Polski podmioty te nie mają prawa do nadawania kwalifikacji z tego obszaru, to mogą uzyskać takie uprawnienia w ramach ZSK. Ustawa o ZSK stwarza możliwość włączenia do systemu kwalifikacji rynkowych z sektora gospodarki odpadami, dzięki czemu możliwe będzie uwzględnienie aktualnych potrzeb i oczekiwań branży dotyczących kompetencji wymaganych dla poszczególnych kwalifikacji związanych z gospodarowaniem odpadami, a także zrewidowanie metod walidacji stosowanych w odniesieniu do tych kwalifikacji i tym samym zwiększenie do nich dostępu, wzorem przykładu szkockiego. Polskie instytucje oferujące szkolenia i kursy, korzystając z możliwości, jakie stwarza Ustawa o ZSK, mogą podjąć dialog wewnątrz sektora gospodarowania odpadami w celu przyjrzenia się zasadności włączenia kwalifikacji rynkowej do systemu (kwalifikacji innej niż obecnie regulowana przez ustawę o odpadach). Instytucje te, jako podmioty prowadzące zorganizowaną działalność w obszarze gospodarki, rynku pracy, edukacji lub szkoleń, mogłyby z jednej strony opisać kwalifikację rynkową i starać się o jej włączenie do ZSK, z drugiej zaś ubiegać się o nadanie im uprawnień do nadawania tej kwalifikacji. Opis kwalifikacji rynkowej, będący elementem wniosku o włączenie do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, musi zawierać m.in. wymagania dotyczące walidacji i podmiotów przeprowadzających walidację, które mogą precyzować metody walidacji, warunki kadrowe i materialno-organizacyjne niezbędne do jej przeprowadzenia oraz, w razie potrzeby, warunki, jakie musi spełniać osoba przystępująca do walidacji, w szczególności wymagany poziom wykształcenia. Polskie instytucje chcące nadawać daną kwalifikację są zobowiązane nie tylko wypełniać wymagania dotyczące walidacji zawarte w jej opisie, ale również przestrzegać ram prawnych, jakie określił ustawodawca dla walidacji kwalifikacji rynkowych, określonych w rozdziale 5 Ustawy o Zintegrowanym systemie Kwalifikacji „Zapewnianie jakości walidacji i certyfikowania kwalifikacji rynkowych włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji”. Jednocześnie, jak wskazują autorzy opracowania „Walidacja. Nowe możliwości zdobywania kwalifikacji” (2016): „Każda instytucja, która uzyska uprawnienia do certyfikowania, ma pewien zakres swobody w planowaniu i przeprowadzaniu walidacji i certyfikowania. Dzięki temu może wdrażać autorskie rozwiązania w tym obszarze oraz systematycznie je doskonalić”. Biorąc pod uwagę metody walidacji stosowane obecnie dla tej kwalifikacji regulowanej, sposoby sprawdzania nowej kwalifikacji rynkowej w sektorze gospodarki odpadami mogłyby oferować kandydatom możliwości znacznie szersze, m.in. poprzez używanie innych metod niż test sprawdzający wiedzę, wprowadzenie nowych etapów walidacji, a jednocześnie otwarcie się na kandydatów, dla których forma testu wiedzy nie jest optymalnym narzędziem potwierdzenia rzeczywistych umiejętności, kompetencji i wiedzy.